

ПЕТЪР НЕЗНАКОМОВ

ЧУДНАТА КУТИЯ

chitanka.info

Най-хубавото място за игра в нашия град беше пристанището. Всеки ден тук пристигаха параходи и кораби от далечни и непознати земи, най-различни стоки се стоварваха шумно на кея, чуваше се говор от какви ли не езици, непрекъснато сновяха комисионери и търговци с бели елегантни дрехи, пияни моряци с широки панталони, дрипави хамали, намръщени митнически стражари, рибари със запретнати крачоли около сухите, изпечени от слънцето крака. И сред целия този шум и грохот, като се пречкахме в краката на възрастните, през цялото лято се мотаехме, гонехме се и играехме ние, стотиците босоноги и полуголи момчета на големия пристанищен град.

На пристанището се разигра и случката, която искам да разкажа сега. Това беше преди около петдесет години. Сегашните стари мъже тогава бяхме десет до дванайсетгодишни хлапаци със закърпени гащи и вечно разранени колене. Групата ни се наричаше спортен клуб „Шипка“. Цялото й имущество се състоеше от два парцалени футбола и от пет-шест по-малки топки, направени от краден суров каучук, с които играехме на „държави“. Главатар и капитан на тима ни беше едно високо и мургаво момче на име Наско. Той поддържаше желязна дисциплина сред нас и тежко и горко на оня, който не се подчиняваше на заповедите и се опитваше да капризничи.

През онова лято ние малко играехме на футбол. Една нова страст бе завладяла неспокойните ни сърца. Всички момчета в града се бяха запалили да събират капаци от цигарени кутии. Тия пъстри капаци наричяхме „карти“, търгувахме с тях, разменяхме ги, играехме най-различни игри. Най-много, разбира се, се ценяха „мъчните карти“, които можеха да се изкопчат само на пристанището от чуждестранните моряци. Да имаш такава „карта“ беше истинско щастие и за придобиването й момчетата проявяваха чудеса от изобретателност, хитрост и смелост.

Нашата „Шипка“ се бе отдала изцяло на тази страст. Разузнавачите ни ходеха като кучета след всеки моряк, който излезеше от пристанището, и не го изпускаха, докато „картата“ не попаднеше в ръцете ни.

Един ден на сборното място — обуцарницата на Душката — дотича разузнавачът ни от главната улица. Той каза на Наско, че в сладкарница „Малина“, най-голямата сладкарница в града, седи и пие кафе някакъв моряк от току-що пристигналия италиански кораб

„Милан“. В джоба на моряка се намирала чудна пъстра цигарена кутия, такава, каквато никой от нас досега не бил виждал. Наско даде своите нареждания и цялата „Шипка“ се понесе бегом към сладкарницата. Морякът беше още там. Той седеше на масата до витрината и пушеше. Кутията беше до пепелника, но отвън не можеше да се види какво точно представлява. Едно беше сигурно, че е мъчна.

Наско веднага разпредели хората. По-голямата част беше разпратена на пост по всички улички около сладкарницата. Те трябваше да предупредят, ако забележат приближаването на членове от други конкурентни банди. Трима „шипченци“, между тях и самият Наско, седнаха на тротоара пред сладкарницата и започнаха да играят на „дама“. Всъщност те имаха задачата да следят най-зорко моряка. Тъй като аз имах най-благовидната и все още детска физиономия (за което много страдах и завиждах на всички други) и единствен от групата бях обут в някакви вехти сандали, на мен възложиха да вляза в сладкарницата, да мина между масите и съвсем незабелязано да видя колко цигари остават в кутията. Изчаках най-удобния момент и се втурнах с разтревожено лице през широко отворената врата.

— Какво търсиш, момче? — изгледа ме недружелюбно облегнатият на тезгяха сънлив сервитьор.

— Търся тати — излъгах, без да ми мигне окото, аз. — Не се е връщал за обед и мама се безпокои...

— Няма го баща ти — каза сервитьорът. — Хайде, друм оттука!

— Може ли да видя какви пасти имате? — загледах се уж във витрината аз.

— Много имаш пари за пасти! — каза презрително сервитьорът. — Я се виж какъв си мърльо...

В това време морякът отвори кутията, за да запали нова цигара. Един бърз поглед и вече нямаше защо да стоя тук и да се чудя какво още да лъжа сърдития сервитьор. Изтичах навън, като не забравих да му се изплезя.

— Е? — попита Наско.

— Има най-малко петнайсет цигари — докладвах шепнешком аз, като седнах на тротоара.

— Ама че мизерия! — изруга Наско. — Сега трябва да ходим след него чак до вечерта.

И наистина ние тръгнахме като сенки след моряка. Къде ли не ходи само този проклет моряк! Първо тръгна по главната улица, като влачеше лениво крака и разглеждаше разсеяно витрините. После сви в една малка уличка, където се намираха малките дюкянчета на арменските и еврейски сарафи. В едно от дюкянчетата, изглежда, размени пари и дълго шушука със стария остронос и приличен на проскубан плъх сараф бай Хаим. Към пет часа се запъти по улица „Богориди“ към морската градина, която всички в града наричаха „булеварда“. Там седна на една пейка и задряма от горещината. Ние се скрихме в околните храсти и налягахме по изгорялата от слънцето трева, като оставихме един от нас на пост. Събуди ни остро изсвирване. Свиреше часовоят. Надникнахме от храстите. При нашия моряк беше дошел един друг, види се, от същия кораб „Милан“. Двата дълго говориха на своя бърз, звучен и неразбираем език и, дявол да ги вземе, като че ли забравиха да пушат. Тогава решихме да им напомним за цигарите — пратихме при тях най-едрия измежду нас, едно едро и пъпчиво момче по прякор Мусолини (винаги ходеше с избеляла от слънцето черна риза, майка му я мързеше да го пере и много приличаше на карикатурата на италианския диктатор, която по онова време често се срещаше по вестниците). Мусолинито се приближи бавно до моряците и каза:

— Ало, Джони! Дай папироса! Папироса дай!

Моряците спряха своя разговор и го загледаха учудено. Мусолинито разбра, че езикът му не върви, и започна да обяснява какво иска със знаци. Този път му потръгна повече — моряците се изсмяха а „нашият“ извади от джоба си кутията и подхвърли една цигара, която Мусолинито ловко хвана във въздуха. След това и двамата моряци запалиха. Сега в кутията оставаха девет цигари (три морякът беше изпушил по пътя). Това беше успех, голям успех. Но не биваше да се радваме още. Скоро моряците станаха и тръгнаха надолу по напечената от слънцето улица, която водеше към пристанището. Двама от нас се спуснаха по следите им. Останалите трябваше да се доберем до пристанището по околни улици, за да не правим впечатление. Сборното място беше малката проскубана градинка пред двата пристанищни бара. Ако моряците се запиеха в баровете, както ставаше обикновено, кутията ни беше сигурна. От опит знаехме, че когато човек пие, пуши много. Бояхме се само да не си отидат на

кораба през главната пристанищна порта. През тази порта не ни пущаха нас, дечурлигата. Там денонощно стояха на пост цербери със синя униформа и всички те питаеха някаква яростна ненавист към нашего брата. Влезеха ли моряците, оттам щяхме да ги изпуснем, освен ако не се решехме на някой отчаян риск. Намерихме двамата наши разузнавачи, седнали с доволен вид на перилата на градинката.

— Къде са? — попита Наско.

— Вътре! В „Македония“ — кимнаха с глава разузнавачите.

— Пият ли?

— Поръчаха по една мастика.

— Нищо не е една мастика — каза Наско. — Пушат ли?

— Пушат. Ей ги там и двамата.

Наско и аз минахме бавно край отворената врата на бар „Македония“, който въпреки гръмкото си име си беше една обикновена кръчма. Сведенията се оказаха верни — моряците се бяха разположили на една маса и пушеха мълчаливо. Пред тях стояха две полупразни шишенца с мастика.

В градинката стояхме почти до залез-слънце. Аз два пъти влизах в бара, уж да търся баща си, за когото майка ми страшно се безпокои. В кутията на моряка бяха останали само три цигари. Надеждата, че ще станем най-послед притежатели на голямото богатство, ставаше все по-близка. Но тъкмо когато слънцето позлати високата кула на гарата и тя блестеше, стройна и красива като на пощенска картичка, надеждата изведнъж изгасна. Нашият моряк стана, плати и бързо, но с несигурни стъпки се отпрати към главния вход на пристанището. Ние се спуснахме тичешком след него. Стражарят на вратата поздрави лениво, морякът докосна два пръста до обшитата си със злато фуражка и влезе в недостъпното за нас пристанище. Още малко и той ще се загуби в шумната тълпа на кея и тогава... прощавай, наше съкровище, наша скъпоценна „мъчна карто“!

Нямаше време за мислене. Избутаха пак мене напред.

— Чичо стражар — казах аз, като се приближих плахо до облечения в синьо гигант, — мога ли да вляза?

— Не може! — каза грубо стражарят и се прозина широко. — Строго забранено.

— Тати работи вътре и мама каза... — започнах да лъжа неумело аз — веднага да го намеря, че на нея ѝ е лошо. Тя чака сега дете и...

— Друго не можа ли да излъжеш? — каза стражарят. — Хайде, измитай се, докато не е заиграл поясокът...

Аз погледнах печално към отдалечаващия се моряк.

— Стой!... Стой!... — кресна изведнъж стражарят, като ме блъсна така, че едва не паднах в праха.

Докато аз разговарях и лъжех, Наско се беше промушил през вратата и сега тичаше след моряка. Босите стъпала на краката му стигаха чак до гърба му.

Стражарят изпсува, но беше вече късно да настигне беглеца. Тогава той реши да излее справедливия си гняв върху нас. Но ние също имахме крака. Само Мусолинито получи един през врата.

Изтичахме с всичките си сили до вълнолома и там един по един се прехвърлихме през стената в пристанището — този път си го знаехме, всеки ден почти преминавахме оттам. Тръгнахме предпазливо по кея, като от време на време изсвирвахме сигнала на „Шипка“.

Внезапно зад купчина бали с египетски памук се подаде Наско.

— Влезе в парахода — каза шепнешком той. — Сега всичко зависи от късмета. Излезе ли на палубата да си проветри главата, кутията ни е вързана в кърпа. Легне ли да спи, ще я видим, като си видим ушите. Хайде сега крип, че тук се върти фантокът Крум...

Скрихме се в купчината бали, откъдето лесно можехме да наблюдаваме какво става на палубата на „Милан“. Морякът не се показваше. Слънцето вече залезе и морето изведнъж посивя. Само върховете на хълмовете оттатък залива още блестяха с ярка, златиста светлина, сякаш там беше чудната, богатата и безгрижна страна Елдорадо, за която бяхме чели в книгите.

— Ето го! — извика изведнъж Наско.

Вперихме погледи нататък. На палубата, като се поклащаше леко, вървеше нашият моряк. Той се облегна на железните перила на фалшборда, загледа се към града и извади скъпоценната кутия.

Сега или никога!

Като че по даден знак цялата наша „Шипка“ изтича на кея пред парахода.

— Ало, Джони — завика Наско, — дай папираса... Кутия, кутия дай!

Морякът погледна надолу към нас, взе цигара, постави я в устата си, като сви рамене, обърна празната кутия с дъното нагоре.

— Нон е сигаретта, рагацци! — каза той и се засмя дрезгаво.

Точно това ни и трябваше. Ние нададохме радостен рев и завикахме в един глас:

— Кутия, кутия дай! Хвърли... хвърли...

Но морякът, изглежда, не ни разбра или пък искаше да се позабавлява малко. Той наистина хвърли кутията, но не на кея, а далеч в тихата и мръсна вода на пристанището.

Силен вик на разочарование се изтръгна от гърдите ни. Какво му струваше на тоя моряк да ни зарадва?

Но време за мислене и за страдане нямаше. Трябваше да направим нещо, преди да е станало късно. Кутията се полюшваше на двайсетина крачки от нас в мазната вода сред сламки, трески и парчета от слънчогледово кюспе. И беше така примамлива, пъстра и красива! И така недостъпна като всичко красиво в този град, като блестящите бели дрехи на хората от параходните агенции, като благоуханните ястия, които ядяха богатите в ресторантите край морската градина, като стотиците играчки, които виждахме зад стъклата на витрините.

— Дайте камъни! — извика Наско. — Зад магазина има.

Изтичахме зад магазина и напълнихме джобовете си с камъни от купчината чакъл. Върнахме се на кея и започнахме да ги хвърляме по кутията, като се стараехме да не я улучваме, а да попадаме зад нея. От образувалите се малки вълнички кутията лека-полека започна да се приближава към кея. Когато дойде на седем-осем метра, Наско измъкна отнякъде дълъг ръждясал тел, разви го и го метна като въдица във водата. Телът достигна на половин метър от кутията. Пак захвърляхме камъни и най-после закачено за тела, нашето съкровище бавно, но сигурно започна да се приближава до нас. Горے на палубата се бяха наредили петима италиански моряци. Те се смееха с цяло гърло и подвикваха нещо, което ние не можехме да разберем. А най-много се смееше нашият моряк.

Докарахме с помощта на тела кутията до малката каменна стълбичка, която слизаше до самата вода. Наско изтича по стълбичката, протегна ръка, политна да падне във водата, но се задържа и най-после успя да хване кутията.

— Браво, браво! — запляскаха с ръце моряците от палубата.

Ние стояхме неподвижно и мълчаливо, сякаш още не вярвахме на очите си, че всичко вече след толкова усилия е приключено и че

съкровището е вече в ръцете ни.

— Какво сте се насъбрали тук? — чу се изведнъж над главите ни груб и заповеднически глас.

Обърнахме се стреснато. С ръце на кръста и изпъчен напред корем, зад нас стоеше стражарят Крум, най-злото полицейско куче на пристанището.

— Я, я, дай оная работа, дето я извади от морето — каза стражарят, като ни разбута и хвана Наско за рамото.

— Нищо не съм извадил — задърпа се отчаяно Наско. — Остави ме!... Какво ме държиш...

— Я не се прави на ударен! — кресна стражарят. — Давай веднага!

Наско направи опит да подаде скришом кутията на Мусолинито, но стражарят с бързо движение сграбчи ръката му и я стисна с грамадната си лапа за китката. И ние видяхме как пръстите на Наско побледняха, после посиняха и се разтвориха. И кутията, нашата скъпоценна, пъстра, чудна кутия, падна на земята. Стражарят се наведе, взе я, разтвори я, разгледа внимателно вътрешността ѝ и като се увери, че в нея няма нищо, бавно я накъса, на парчета и хвърли парчетата в морето.

Ние го гледахме втренчено в ръцете и всичко, което той вършеше, ни се струваше някакъв лош сън. Знаехме, че животът е суров и че не гали никого от нас, но това, което виждахме сега, беше така жестоко и страшно, че не искахме да го повярваме.

„Защо? Защо? Защо?“ — крещеше един отчаян глас в душата на всеки един от нас.

— Какво сте се опулили такива? — извика стражарят. — Марш оттук!

Ние се отърсихме от вцепенението, което ни беше обхванало, и се разбягахме. Спряхме чак когато прехвърлихме стената на вълнолома и се озовахме в мрачното и мръсно място, където в морето се изтичаше градският канал. Нищо не си казахме, тръгнахме мълчаливо към града, засиял с хиляди електрически светлини. Така ни беше тежко... така тежко...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.